

و عشق به کلمات و نوشتن

هنگامی که به نویسندگان پرکار و فعال فکر می‌کنیم بلافاصله نام‌هایی مانند شکسپیر، تواین و دیکنز به ذهنمان می‌آیند. البته این اسامی نویسندگان مذکری است که برای هر کسی که در قرن گذشته در آمریکا دبیرستان را گذرانده باشد، آشناست. اما هنگامی که صحبت از زنان نویسنده‌ای می‌شود که به دنیای ادبیات بسیار کمک کرده‌اند، ممکن است بسیاری از ما به نام امیلی دیکنسون اشاره کنیم و پس از آن برای یادآوری اسامی دیگر شاید لازم باشد لحظه‌ای تأمل کنیم. مسلماً این امری ناگوار و ناعادلانه است به خصوص برای دانش‌آموزان دختر که با این تصور بزرگ می‌شوند که فقط مردها نویسندگان بزرگی بوده‌اند. اما کمی بعد به نام نویسنده زن فعال دیگری برمی‌خوریم: ویرجینیا وولف. از انتشار «سفر به بیرون» *The Voyage Out* در سال ۱۹۱۳ تا «میان پرده» *Between the Acts* که در سال ۱۹۴۱ پس از مرگ نویسنده منتشر شد، از نامه‌هایش تا نقدهای ادبی و تا بیوگرافی‌ها، از بحث‌های بی‌پایان در Bloomsbury تا نامه‌های شخصی به خواهرش ونسا، همه منتقدان در یک مورد اتفاق نظر دارند: او عاشق کلمات و فرایند نوشتن بود. نمی‌توان وولف را برای صرفه‌جویی در انتخاب کلمات ملامت کرد. او در انتخاب کلمات بسیار دقیق بود اما هیچ‌گاه در استفاده از آن خست نمی‌ورزید. وولف راهی یافته بود که از آن طریق خواننده را در نوشته‌اش غرق می‌کرد. هر چند آثارش هیچ‌گاه شعر محسوب نمی‌شوند اما معمولاً ماهیتی شعرگونه دارند. ا.م. فورستر می‌گوید: «... کارهای موفق او غرق در شعر است.»

اما او همچنین عقیده دارد که گاهی توصیف واقعی شخصیت‌ها فدای این شعرگونگی می‌شود. «و این مشکل عمده وولف است. از طرفی می‌خواهد نثرش شاعرانه باشد و از طرف دیگر می‌کوشد چیزهایی را به دست آورد که تنها هنگامی می‌توان به آنها رسید که حالت شاعرانه متن از بین برده شود... بنابراین مشکل او اینجاست. او شاعری است که می‌خواهد متنی را تا جایی که ممکن است به صورت رمان بنویسد.»

خواندن آثار وولف به دلیل ماهیت شعرگونه آن دشوار است. این سبکی است که کمتر در نویسندگان امروز دیده می‌شود. ویلیام تروی در مقاله‌اش تحت عنوان «ویرجینیا وولف: رمان نازک طبیعی» به این نتیجه می‌رسد که کلمات شاعرانه‌ای که وولف (در آثارش) به کار می‌گیرد، همان طور که در مونولوگ‌های طولانی «امواج» (The Waves) می‌بینیم، برای رمان مهم و اساسی هستند. تروی عقیده دارد که این مساله واکنش در برابر واقعیت است؛ که برخی نویسندگان به سبب «فرهنگ و یا آموزش به جای احساس کردن زبان، بیشتر به احساسشان فرصت می‌دهند...»

در سال ۱۹۲۷، ویرجینیا وولف درباره آینده رمان در «The Narrow Bride of Art» می‌نویسد: «در دهه یا پانزده سال آینده، شاهد خواهیم بود نثر به منظورهایی به کار خواهد رفت که هیچ‌گاه تاکنون بدان منظورها به کار گرفته نشده است.» و این که رمان نو «به نثر نوشته خواهد شد اما نثری که بیشتر ماهیت شعر دارد. چیزی از شور و شغف شعر و بسیاری از چیزهای پیش پا افتاده نثر را خواهد داشت. به صورت دراماتیک خواهد بود اما نه نمایش. چیزی که خواننده می‌شود اما بازی نمی‌شود.» پانزده سال بعد در سال ۱۹۴۱، کمی پس از مرگ نویسنده، میان پرده (Between the Acts) به چاپ رسید. کتابی که منتقدین بر این باورند که مولف در این کتاب بر گفته‌هایش در ۱۹۲۷ صحنه گذاشته است.

سبک وولف، سبک امپرسیونیسم است. «... ایجاد نشانه‌های جدید در زبان برای انتقال آنچه که احساس می‌شود و حتی گاهی بازسازی نشانه‌های قدیمی با تلاش زیاد تا بتوان دوباره از آنها استفاده کرد...» (تروی). هر چند وولف شعر نمی‌نویسد اما زیانش موجز است و با انبوهی از تصاویر پر شده است. سبک وولف متفاوت است و باید با نگرش متفاوتی به آن نگاه شود. صور خیال در نوشته‌هایش بسیارند و باید با آنها کنار آمد. اما وضع این صورخیال در مورد شخصیت‌هایش فرق می‌کند. تروی این موضوع را به خوبی توضیح می‌دهد: «تصاویری که در خیال شخصیت‌های وولف می‌گذرند بسیار به ندرت بوسیله پیش‌زمینه‌های تجربی عینی و ملموس قابل درکند. بعضی از این تصاویر را تاکنون ندیده‌ایم. این تصاویر متعلق به شخصیت خاصی نیستند. این تاثیر نوعی رخنه تدریجی سنت به درون احساسات است.» و این چیزی است که هم در توصیفات صریح و هم در توصیف حالات وجود دارد. نوشتن برای وولف راهی

برای یافتن خویش بود و همگام با خود او رشد می‌کرد و تحول می‌یافت. اما بر خلاف بسیاری که این سفر به اعماق خویش و کشف خود را در محدوده نزدیکان خود بین اعضای خانواده و دوستانشان طی می‌کنند، وولف آن را در نوشتن، مواجهه عموم با آثارش و در برخورد با منتقدین تجربه کرده است.

انتخاب کلمات برای وولف بر مبنای موضوع متن صورت می‌گیرد. لحن شاعرانه‌اش بستگی به شخصیت‌ها و مسیر داستان دارد. او نسبت به مرد و میلش به جنگ علاقه‌مند بود. بنابراین کلماتش در این موارد قوی‌تر بودند و به راحتی می‌شود در «سه گینه‌ای» (Three Guineas) با تعبیری غلط به کلماتی «گوشخراش» تفسیر شوند. او به خاطر مهارت حیرت‌آورش در تناقض‌پایانی در طیف نوشته‌هایش و به کار بردن تعابیر شاعرانه هم مورد حمله منتقدین قرار گرفته و هم مورد تمجید آنها. مسئله انتخاب زبان است و او چنان تسلط باور نکردنی‌ای بر زبان انگلیسی داشت که می‌توانست تعابیر را به گونه‌ای ماهرانه به کار برد که خواننده بتواند آنچه او می‌بیند، ببیند و آنچه او باور دارد، باور کند.

به عقیده من آنچه در نوشته‌های بزرگ الهام‌بخش است، به ویژه در مورد ویرجینیا وولف، ناشی از جنبه‌های واقعی ماهیت انسانی است. معمولاً ما آنچه را که اشتباه است و نیازمند تصحیح، از طریق خشم می‌بینیم. وولف چیزهای بسیاری را در دنیای خودش دید. دنیای اوایل قرن بیستم که نیاز به تغییر داشت. بویژه بعدها جنگ جهانی دوم که بسیار نگران‌کننده بود و نابرابری زنان به خصوص در فعالیت‌های هنری و به رسمیت شناخته شدنشان. کلمات برای وولف تنها ابزار کار نبوده بلکه سلاحی برای مبارزه با چنین چیزهایی بودند. عشق او به کلمات و قدرت و عشقی که وولف در آن تبحر داشت در تک تک آثارش نمایان است. عشق وولف به فرایند نوشتن حتی از عشقش به کلمات نیز فراتر می‌رفت. و ظاهراً این عشق از روابطش با انسان‌ها نیز مهم‌تر بود.

ویرجینیا وولف در طی ۲۱ سال موفق به نوشتن ۱۷ کتاب شد. او خواندن آثار بزرگ ادبی را از سنین پایین شروع کرد و به عقیده کلر اسپراگ همین امر همانند افسردگی و روال مبهم جنسی‌اش تاثیر فراوانی بر او گذاشت و مهم‌تر از همه: «... زندگی‌اش به عنوان خواننده و منتقد موجب تقویت زندگی‌اش در مقام نویسنده شد». او نه تنها یک نویسنده، بلکه یک منتقد موفق هم بود و همیشه چه هنگام نوشتن و چه هنگام بررسی آثار دیگران، خوانندگان معمولی را در نظر می‌گرفت. البته باید بین خواننده معمولی و خواننده کم‌سواد تفاوت قایل شد. او خواننده معمولی را در طبقه هوشمند قرار می‌داد اما عقیده داشت «...علاقه آکادمیک در ادبیات تنها موجب می‌شود که بین گروهی خاص از یک طرف و خوانندگان معمولی از طرف دیگر، شکاف

و دوگانگی مخربی ایجاد شود و نویسنده بین این دو گروه قرار گیرد.» و رای عشق و وولف به نوشتن، او به مخاطبان عامش می‌اندیشید و نه به منتقدان.

هر نوع انتقادی، چه خوب و چه بد او را تحت تاثیر قرار می‌داد. او پشت انبوهی از میراث کارش قرار گرفته است. آثاری که برای جامعه امروز نیز مناسب است. عشق او به کلمات و به نوشتن حتی امروز هم مورد مطالعه قرار می‌گیرد و لذت بخش است. این علایق باعث شناخت ما از ویرجینیا وولف نه تنها به عنوان یک نویسنده بلکه به عنوان زنی از قرن بیستم می‌شود. افکار و احساسات برنامه‌ریزی شده‌اش به ما بینشی از جهان آن زمان و حتی گاهی از دنیای امروز عرضه می‌کند.

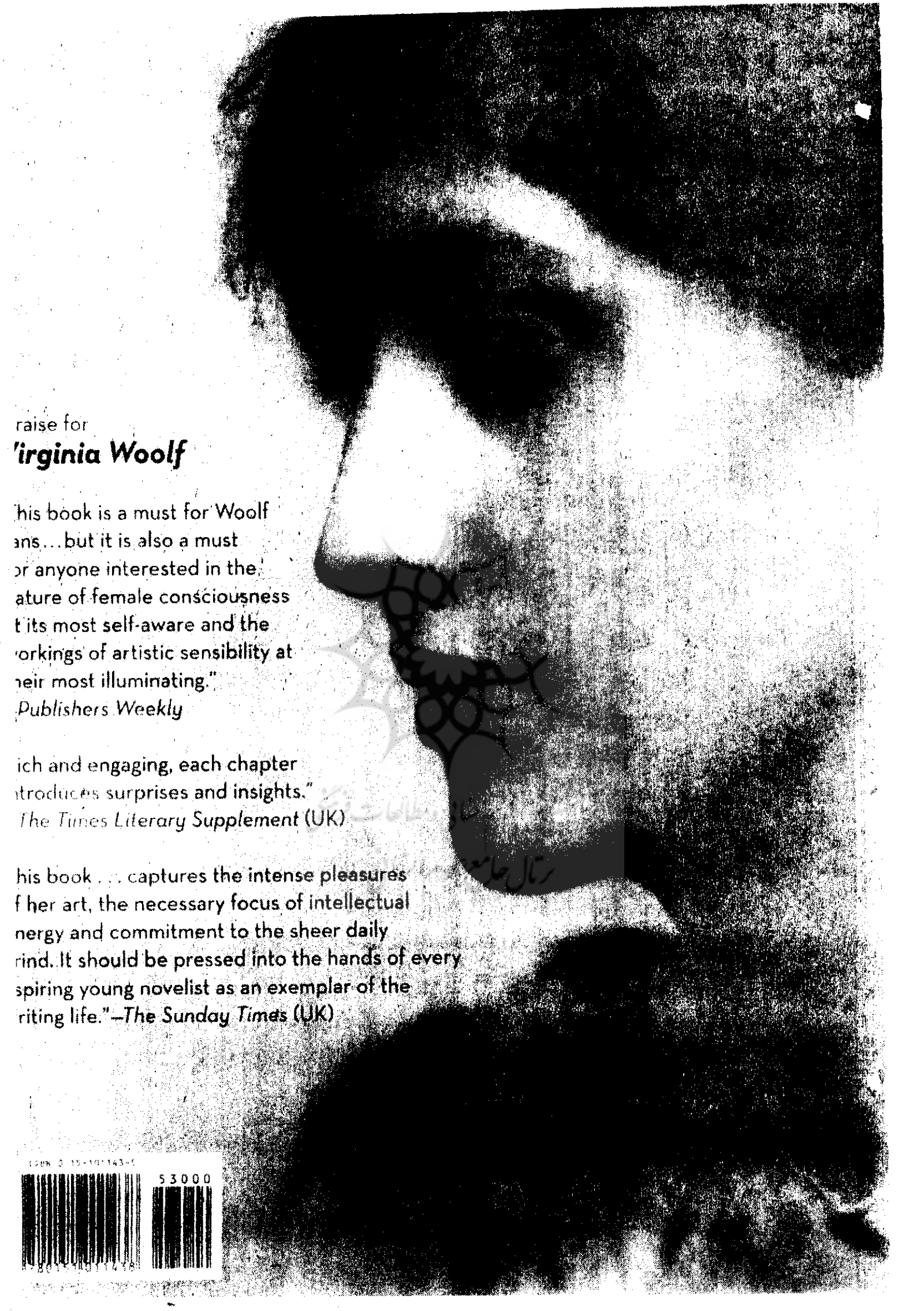

کتابخانه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

Julia Brigg

VIRGINIA WOOL

AN

raise for
Virginia Woolf

This book is a must for Woolf fans... but it is also a must for anyone interested in the nature of female consciousness at its most self-aware and the workings of artistic sensibility at their most illuminating."

Publishers Weekly

rich and engaging, each chapter introduces surprises and insights."

The Times Literary Supplement (UK)

This book... captures the intense pleasures of her art, the necessary focus of intellectual energy and commitment to the sheer daily grind. It should be pressed into the hands of every aspiring young novelist as an exemplar of the writing life."—*The Sunday Times (UK)*

ISBN 0 35 101 143 5

5 3 0 0 0

